

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Eutropii Breviarivm Historiae Romanae

Eutropius

Norimbergae, MDCCLXXXIV.

VD18 12711160

Liber Primvs.

urn:nbn:de:gbv:45:1-16405

EVTROPII

BREVIARIVM

HISTORIAE ROMANAE

LIBER PRIMVS.

CAP. I.

Romanum imperium, quo neque ab exordio ullum fere minus, neque incrementis toto orbe amplius humana potest memoria recordari, a ROMULO exordium habet; qui Reae Silviae Vestalis virginis filius, et (quantum putatus est) Martis, cum REMO fratre, uno partu editus est. Is cum inter pastores latrocinaretur, octodecim annos natus urbem exiguam in Palatino monte constituit, XI. kal. Maii, Olympiadis sextae anno tertio, post Troiae excidium, ut qui plurimum minimumque tradunt, trecentesimo nonagesimo quarto.

CAP. II. Condita ciuitate, quam ex nomine suo ROMAM vocauit, haec fere egit. Multitudinem finitimorum in ciuitatem recepit: centum ex senioribus
le-

legit, quorum consilio omnia ageret, quos senatores nominavit propter senectutem. Tunc cum uxores ipse et populus non haberent, inuitavit ad spectaculum ludorum vicinas urbis Romae nationes, atque earum virgines rapuit. Commotis bellis propter raptarum iniuriam, Caeninenses vicit, Antemnates, Crustuminos, Sabinos, Fidenates, Veientes; haec omnia oppida urbem cingunt. Et cum orta subito tempestate non comparuisset, anno regni trigesimo septimo, ad deos transisse creditus est et consecratus. Deinde Romae per quinos dies senatores imperauerunt: et his regnantibus annus unus completus est.

CAP. III. Postea NUMA POM-
PILIUS rex creatus est: qui bellum quidem nullum gessit; sed non minus ciuitati, quam Romulus, profuit. Nam et leges Romanis, moresque constituit; qui consuetudine proeliorum iam latrones ac semibarbari putabantur: et annum descripsit in decem menses, prius sine aliqua computatione confusum: et infinita Romae sacra ac templa constituit.

 Morbo decessit, quadragesimo (et) tertio imperii anno.

CAP. IV. Huic successit TVLLVS HOSTILIVS. Hic bella reparavit, Albanos vicit, qui ab urbe Roma XII. milliaro sunt: Veientes et Fidenates, quorum alii sexto milliaro absunt (ab urbe Roma,) alii octavo decimo, bello superavit, urbem ampliavit, adiecto Coelio monte. Cum triginta duobus annis regnasset, fulmine ictus, cum domo sua arsit.

CAP. V. Post hunc ANCVS MARCIVS, Numae ex filia nepos, suscepit imperium. Contra Latinos dimicavit: Auentinum montem ciuitati adiecit, et Ianiculum: apud ostium Tiberis ciuitatem supra mare sexto decimo milliaro ab urbe Roma condidit. Vigesimo quarto anno imperii morbo periit.

CAP. VI. Deinde regnum PRISCVS TARQVINIVS accepit. Hic numerum senatorum duplicavit; circum Romae aedificavit; ludos Romanos instituit, qui ad nostram memoriam perma-

manent. Vicit idem etiam Sabinos: et non parum agrorum, sublatum iisdem, urbis Romae territorio adiunxit, primusque triumphans urbem intrauit. Muros fecit, et cloacas; Capitolium inchoauit. Trigesimo octauo imperii anno per Anci filios occisus est, regis eius, cui ipse successerat.

CAP. VII. Post hunc **SERVIVS TVLLIVS** suscepit imperium, genitus ex nobili femina; captiua tamen, et famula. Hic quoque Sabinos subegit: montes tres, Quirinalem, Viminalem, Esquilinum, urbi adiunxit: fossas circa murum duxit. Primus omnium censum ordinauit, qui adhuc per orbem terrarum incognitus erat. Sub eo Roma, omnibus in censum delatis, habuit capitulum **LXXXIII** millia ciuium Romanorum, cum his, qui in agris erant. Occisus est **XLV** imperii anno, scelere generi sui Tarquinii, filii eius regis, cui ipse successerat; et filiae suae, quam Tarquinius habebat uxorem.

CAP. VIII. **LVCIVS TARQUINIUS SVPERBVS**, septimus atque ultimus

timus regum, Volscos (quae gens ad
 Campaniam euntibus non longe ab urbe
 est) vicit: Gabios ciuitatem, et Suesiam
 Pometiam subegit; cum Tuscis pacem
 fecit; et templum Ioui in Capitolio aedi-
 ficauit. Postea Ardeam oppugnans, in
 octauo decimo milliario ab urbe positam
 ciuitatem, imperium perdidit. Nam cum
 filius eius, et ipse Tarquinius iunior,
 nobilissimam feminam Lucretiam, ean-
 demque pudicissimam, Collatini uxorem,
 stuprasset, eaque de iniuria marito, et
 patri, et amicis quæsta fuisset, in omnium
 conspectu se occidit. Propter quam
 causam Brutus parens et ipse Tarquini
 populum concitauit, et Tarquinio ade-
 mit imperium. Mox exercitus quoque
 eum, qui ciuitatem Ardeam cum ipso re-
 ge oppugnabat, reliquit veniensque ad
 urbem rex, portis clausis exclusus est.
 Cumque imperasset annos viginti quin-
 que, cum uxore et liberis suis fugit. Ita
 Romae regnatum est per septem reges
 annis ducentis quadraginta tribus, cum
 adhuc Roma, ubi plurimum, vix usque
 ad quintum decimum milliarium possi-
 deret.

CAP.

CAP. IX. Hinc CONSULES coepere pro uno rege dicitur hac causa creari; ut, si unus malus esse voluisset, alter eum, habens potestatem similem, coereret. Et placuit, ne imperium longius, quam annum haberent, ne per diuturnitatem potestatis insolentiores redderentur, sed civiles semper essent, qui se post annum scirent futuros esse priuatos. Fuerunt igitur anno primo, expulsis regibus, COSS. L. Iunius Brutus, (qui maxime egerat, ut Tarquinius pelleretur) et Tarquinius Collatinus, maritus Lucretiae. Sed Tarquinio Collatino statim sublata dignitas est. Placuerat enim, ne quisquam in urbe maneret, qui Tarquinius vocaretur. Ergo accepto omni patrimonio suo, ex urbe migravit, et loco ipsius factus est Valerius Publicola consul. Commovit tamen bellum urbi Romae rex Tarquinius, qui fuerat expulsus: et collectis multis gentibus, ut in regnum posset restitui, dimicauit.

CAP. X. In prima pugna Brutus consul, et Aruns Tarquini filius, inuicem se occiderunt. Romani tamen ex ea pugna victores recesserunt. Brutum Ro-

manae matronae, defensorem pudicitiae suae, quasi communem patrem, per annum luxerunt. Valerius Publicola Sp. Lucretium Tricipitinum collegam sibi fecit, Lucretiae patrem: quo morbo mortuo, iterum Horatium Puluillum collegam sibi sumsit. Ita primus annus quinque consules habuit: cum Tarquinius Collatinus urbe cessisset propter nomen, Brutus proelio perisset, Sp. Lucretius morbo mortuus esset.

CAP. XI. Secundo quoque anno iterum Tarquinius, ut reciperetur in regnum, bellum Romanis intulit, auxilium ferente Porsena Tusciae rege: et Romam pene cepit. Verum tum quoque victus est. Tertio anno post reges exactos, Tarquinius cum suscipi non posset in regnum, neque ei Porsena, qui pacem cum Romanis fecerat, auxilium praestaret, Tusculum se contulit, quae ciuitas non longe ab urbe est: atque ibi per quatuordecim annos priuatus cum uxore consenuit. Quarto anno post reges exactos, cum Sabini Romanis bellum intulissent, victi sunt, et de his est triumphatum. Quinto anno Valerius ille

le Bruti collega, et IV. COS. fataliter mortuus est; adeo pauper, ut collatis a populo nummis, sumtum habuerit sepulturae: quem matronae, sicut Brutum, annum luxerunt.

CAP. XII. Nono anno post reges exactos, cum gener Tarquini ad iniuriam foci vindicandam, ingentem collegisset exercitum, noua Romae dignitas est creata, quae DICTATURA appellatur, maior quam consulatus. Eodem anno etiam MAGISTER EQVITVM factus est, qui dictatori obsequeretur. Neque quidquam similius potest dici, quam dictatura antiqua huic imperii potestati, quam nunc tranquillitas vestra habet: maxime cum Augustus quoque Octavianus, de quo postea dicemus, et ante eum Caius Caesar, sub dictaturae nomine atque honore regnauerint. Dictator autem Romae primus fuit Largius: magister equitum primus Sp. Cassius.

CAP. XIII. Sexto decimo anno post reges exactos, seditionem populus Romae fecit, tanquam a senatu atque consulibus premeretur. Tum et ipse sibi
TRI-

✱ ————— ✱
 TRIBVNOS PLEBIS, quasi proprios
 iudices et defensores, creauit, per quos
 contra senatum et consules tutus esse
 posset.

CAP. XIV. Sequenti anno Volsci bel-
 lum reparauerunt, et victi acie, etiam
 Coriosos ciuitatem, quam habebant opti-
 mam, perdiderunt.

CAP. XV. Octauo decimo anno post
 eiectos reges expulsus ex urbe Q. Mar-
 cius, dux Romanorum, qui Coriolos
 ceperat, Volscorum ciuitatem, ad ipsos
 Volscos contendit iratus; et auxilia con-
 tra Romanos accepit, Romanosque saepe
 vicit. Vsque ad quintum milliarium
 urbis accessit, oppugnaturus etiam pa-
 triam, legatis, qui pacem petebant, re-
 pudiat; nisi ad eum mater Veturia, et
 uxor Volumnia ex urbe venissent: qua-
 rum fletu et deprecatione superatus, re-
 mouit exercitum. Atque hic secundus
 post Tarquinium fuit, qui dux contra
 patriam suam esset.

CAP. XVI. Caesone Fabio et Tito
 Virginio COSS. trecenti nobiles homi-
 nes,

nes, qui ex Fabia familia erant, contra Veientes bellum soli susceperunt, promittentes senatui et populo, per se omne certamen implendum. Itaque profecti omnes nobiles, et qui singuli magnorum exercituum duces esse deberent, in proelio conciderunt. Unus omnino superfuit ex tanta familia, qui propter aetatem puerilem duci non potuerat ad pugnam. Post haec census in urbe habitus est, et inuenta sunt civium capitum CXIX millia, CCCXIX.

CAP. XVII. Sequenti anno, cum in Algido monte, ab urbe duodecimo ferme milliario, Romanus obsideretur exercitus, L. Quinctius Cincinnatus dictator est factus: qui agrum quatuor iugerum possidens, manibus suis colebat. Is cum in opere et arans esset inuentus, sudore deterso, togam praetextam accepit, et caesis hostibus liberavit exercitum.

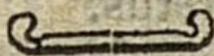
CAP. XVIII. Anno CCC et altero ab urbe condita imperium consulare cessavit, et pro duobus COSS. decem facti sunt, qui summam potestatem haberent,
DE-

 DECEMVIRI nominati. Sed cum primo anno bene egissent, secundo unus ex iis, Appius Claudius, Virginii cuiusdam, qui honestis iam stipendiis contra Latinos in monte Algido militabat, filiam virginem corrumpere voluit: quam pater occidit, ne stuprum a decemuiro sustineret, et regressus ad milites, mouit tumultum. Sublata est decemuiris potestas, ipsique damnati sunt.

CAP. XIX. Anno trecentesimo decimo quinto ab urbe condita, Fidenates contra Romanos rebellauerunt. Auxilium praestabant his Veientes, et rex Veientium Tolumnius. Quae ambae ciuitates tam vicinae urbi sunt, ut Fidenae sexto; Veientes XVIII milliario ab sint. Coniunxerunt se his et Volsci. Sed Mamercus Aemilius dictator, et L. Quintus Cincinnatus magister equitum, victi, etiam regem perdiderunt. Fidenae captae, et excisae.

CAP. XX. Post XX deinde annos Veientani rebellauerunt. Dictator contra ipsos missus est Furius Camillus, qui primum eos vicit acie: mox etiam ciuitatem

 tatem diu obsidens cepit, antiquissimam Italiae atque ditissimam. Post eam cepit et Faliscos, non minus nobilem ciuitatem; sed commota est ei inuidia, quasi praedam male diuisisset: damnatusque ob eam causam, et expulsus ciuitate est. Statim Galli Senones ad urbem venerunt, et victos Romanos undecimo milliario a Roma apud flumen Alliam secuti, etiam urbem occuparunt: neque defendi quidquam, nisi Capitolium, potuit. Quod cum diu obsidissent, et iam Romani fame laborarent, a Camillo, qui in vicina ciuitate exsulabat, Gallis superuentum est, grauissimeque victi sunt. Postea tamen, accepto etiam auro, ne Capitolium obsiderent, recesserunt; sed secutus eos Camillus, ita cecidit, ut et aurum, quod his datum fuerat, et omnia, quae ceperant, militaria signa reuocaret. Ita tertio triumphans urbem ingressus est, et appellatus secundus Romulus, quasi et ipse patriae conditor.

LIBER SECVNDVS.

CAP. I. **A**nno trecentesimo sexagesimo quinto ab urbe condita, post captam autem primo, dignitates mutatae sunt, et pro duobus COSS. facti TRIBVNI MILITARES consulari potestate. Hinc iam coepit Romana res crescere. Nam Camillus eo anno Volscorum ciuitatem, quae per septuaginta annos bellum gesserat, vicit: et Aequorum urbem, et Sutrinorum; atque omnes, deletis eorum exercitibus, occupauit, et tres simul triumphos egit.

CAP. II. Titus etiam Quintius Cincinnatus Praenestinos, qui usque ad urbis Romae portas cum bello venerant, persecutus, ad flumen Alliam vicit; octo ciuitates, quae sub ipsis agebant, Romanis adiunxit: ipsum Praeneste adgressus, in deditioem accepit; quae omnia ab eo gesta sunt viginti diebus, triumphusque ipsi decretus.

CAP. III. Verum dignitas Tribunorum militarium non diu perseuerauit.
Nam